

NIEUWSBRIEF

Juni 2024

Inhoud:

Voorwoord

Ledenexcursie

Werkploeg

Akkerrand/ inzaaien

Voederhagen

Groene markt

Bedankje Koen van Schriek

Aziatische hoornaar

Contact

Voorwoord

Met heel veel plezier hebben we zaterdag 25 mei op de Groene markt Natuurlijk Oude IJsselstreek te Sinderen gestaan. Er was heel veel belangstelling voor onze stand waar we goede inhoudelijke gesprekken hebben gevoerd. Ook hebben we de nodige tips en adviezen gekregen die we zeker ter harte zullen nemen. Het is goed dat we als organisatie in beeld blijven bij partijen waar we mee samenwerken of werkzaamheden voor uitvoeren.

In alle opzichten is het (weer) een bijzonder jaar. Na alle regen afgelopen herfst, winter en voorjaar leidt dat tot veel problemen bij boeren. Tot op de dag van vandaag is nog lang niet alle mais, bieten en aardappelen gezaaid en gepoot. Ook wij als VAL hebben daarmee te maken gehad. Niet alle akkerranden zijn gezaaid en het afgelopen pootseizoen hebben we lang niet alle plannen die in uitvoering gebracht konden worden kunnen realiseren.

Zaterdag 29 juni is onze jaarlijkse excursie. Dit keer gaan we naar Jacco en Tom Keuper. Jacco is vleesveehouder en Tom biologisch melkveehouder. Natuurlijk hopen we jullie daar ook te ontmoeten.

Wij wensen u allen veel leesplezier en zien er naar uit u op 29 Juni te ontmoeten.

Namens het bestuur, Theo Nieuwenhuis

Ledenexcursie

It takes two...! Het bestuur van de VAL Oude IJssel is ontzettend trots om u uit te kunnen nodigen voor de ledenexcursie met de agrariërs Keuper en Keuper in Mechelen op zaterdag 29 juni 2024.

U bent van harte welkom om 13.00 uur bij de nieuwe parkeerplek aan de Keppeltjesberg (Landfort) in Megchelen (volg de borden Huis Landfort) en geniet samen van dit prachtig programma.

We starten om 13:00 uur met koffie/thee en iets lekkers. Daar vertelt Jacco Keuper over zijn Limousin Vleesveebedrijf waar de koeien gehouden worden op een manier die dicht bij de natuur staat. Natuur en landschap zijn geïntegreerd in zijn bedrijfsvoering. We wandelen een stukje langs zijn percelen met kruidenrijk grasland en bloemrijke akkerranden. Rob Geerts, expert kruidenrijk grasland, vertelt u graag over de meerwaarde en belang hiervan en Jacco over het akkerbeheer.

Tegen 15:00 uur vertrekken we (met fiets of auto) naar de Bio Boerderij van Tom Keuper aan de Nieuweweg 14 te Megchelen. Tom vertelt daar over zijn biologische melkveebedrijf en Agroforestry en zal ons ook meenemen naar de veevoederhaag langs zijn koepad. Na afloop kunnen we nog even napraten en krijgt u een drankje en een paar lekkere huisgemaakte bio hapjes aangeboden. Het einde van de middag zal rond 16:30 uur zijn.

We zien uit naar uw komst, want: 'It takes two to tango'! Hoe meer zielen hoe meer vreugd! Als u last minut nog wilt komen, stuurt u dan vóór woensdag 26 juni even een mailtje met uw naam en het aantal personen naar info@val-oudeijssel.nl?

Alvast bedankt en graag tot dan!

Werkploeg

Naast het zaaiklaar maken voor het inzaaien van de akkerrandmengsels is onze werkploeg de afgelopen periode hard aan het werk geweest om, zodra het weer het toeliet in te planten. Ook weten steeds meer leden de werkploeg te vinden voor het maaien met de klepelmaaier, maaibalk of bosmaaier, het schudden en harken.

Graag voorzien we in de behoefte voor maaiprojecten ten behoeve aan natuurgrond.

Neem voor vragen hierover contact op met het kantoor.

De werkploeg tijdens de inplantwerkzaamheden: Marc Cleoverde, Roy ter Voert, Jurgen van Niersen en Andre Vossers

Akkerrand en inzaaien

Net als voorgaande jaren hebben we voor de ANLB leden op ons kantoor alle akkerrandmengsels afgewogen en klaargezet, zodat deze afgehaald konden worden.

Erik Ketelaar heeft ook dit jaar voor VAL Oude IJssel de akkerranden mengsels ingezaaid voor de ANLB. Ook vele leden hebben door hem in laten zaaien. We kijken terug op een onvoorspelbare periode van veel regen en korte droge periodes waarin veel werk is verzet. Helaas kon door de te natte ondergrond, niet overal ingezaaid worden.

Voederhagen

Bomen of struiken combineren met landbouwteelten of veehouderij is niet nieuw. Eeuwenlang hadden hagen en bomenrijen hun plaats en nut op landbouwbedrijven. Ze leverden in de eerste plaats gerief- en brandhout, maar dienden daarnaast ook als perceelsgrens, veekering, bodemvastlegger op erosiegevoelige standplaatsen, bron van schaduw voor het vee, windscherm en natuurlijke drainage op plaatsen met een hoge waterstand. Hout voor constructie en energie verloor de laatste decennia geleidelijk aan belang en daarmee verloren bomen hun meest voor de hand liggende economische waarde. Tel daarbij op de toenemende specialisatie en schaalvergroting in de landbouw en dit zorgde ervoor dat bomen en struiken in snel tempo verdwenen uit het agrarisch landschap.

Bomen en struiken werden gaandeweg nog uitsluitend gezien als een middel om het landbouwlandschap te verfraaien en de biodiversiteit op peil te houden, de zogenaamde kleine landschapselementen. De toenemende impact van klimaatverandering op de landbouw bracht ze ondertussen opnieuw wat meer onder de aandacht. Houtige elementen leggen koolstof vast, rijken de bodem op een natuurlijke manier aan met organisch materiaal en nutriënten, bevorderen het bodemleven, verminderen afspoeling, trekken nuttige insecten aan en bufferen extreme weersomstandigheden. Boslandbouw of agroforestry, waarbij bomen doelbewust gecombineerd worden met landbouw of veeteelt op eenzelfde perceel wordt daarom gezien als één van de duurzame landbouwpraktijken van de toekomst.

De term 'voederbomen' geeft het al weg. Één van de meest voor de hand liggende functies van bomen en struiken in de buitenloop van dieren is de aanvulling op het rantsoen. Door dieren te laten grazen of knabbelen aan deze houtige planten geef je ze vrij toegang tot een diverse en evenwichtige bron van voedingsstoffen die de gezondheid en het welzijn van je dieren ten goede komen. Dat ze vooral een bron van voeder zijn in periodes waar de grasproductie een dip kent, is extra mooi meegenomen. Ook de aanwezigheid van bomen op zich bevordert het welzijn van je dieren door ze toe te laten natuurlijk gedrag zoals schuren te vertonen of ze beschutting te bieden tegen hitte of guur weer. Daarnaast hebben ze ook nog eens een positieve impact op de bodem, de nuttige diersoorten en de omgeving.

Tannines en diergezondheid

Het meest gekende gezondheidsvoordeel van tannines is hun remmende werking op maagdarmwormen. Vooral bij biologisch gehouden dieren komen besmettingen met deze parasieten frequent voor omwille van de verplichte weidegang binnen het lastenboek. Het inschakelen van tannine-houdende voederbomen samen met een doordacht weidemanagement zijn goede preventieve strategieën om binnen een biologisch management de

infectiedruk van deze maagdwormen onder controle te houden zonder het gebruik van chemische anti-wormproducten.

- Tannines versterken het immuunsysteem van de herkauwer omdat ze bijdragen aan een goede nutritionele balans van deze dieren, zoals bv. door een betere N-retentie

Bomen als natuurlijke mineralenpompen Bomen en struiken bevatten relatief hoge gehalten aan mineralen en spoorelementen in vergelijking met andere (eenjarige) voedergewassen. Een verklaring hiervoor is dat ze vaak dieper en breder wortelen dan eenjarige gewassen. Bovendien is hun wortelstelsel, net zoals hun bovengronds gestel, langlevend. Ze gaan bovendien vaak langdurige symbiotische associaties aan met mycorrhiza's. Dit maakt dat ze een aanzienlijk groter bodemvolume dan hun eenjarige tegenhangers kunnen benutten in hun zoektocht naar mineralen, wat zich vertaalt in hogere mineralengehalten in bepaalde weefsels. Bomen en struiken kunnen dus met recht en rede als mineralenpompen worden beschouwd.

De trend van voederhagen en het belang voor het landschap is het bestuur niet onopgemerkt gebleven. VAL Oude IJssel heeft actief naar budget gezocht en gevonden om dergelijke activiteiten te kunnen ondersteunen.

Hebt u interesse of had u al vergevorderde plannen om voederhagen aan te planten meld u zich dan op info@val-oudeijssel.nl.

Groene Markt Natuurlijk Oude IJsselstreek

Zaterdag 25 mei was de Groene markt Natuurlijk Oude IJsselstreek bij het Boskapellebusken op Sinderen.

Als VAL stonden we daar met een kraam om het werk van de VAL te promoten en het Agrarisch natuurbeheer van VALA.

Anna, Theo en ik waren de hele dag aanwezig en stonden belangstellenden te woord.

Er lag volop documentatie over landschapsbeheer, de Rossel Collectie Boomgaard en het onderzoek naar verspreiding van de patrijs.

Wie zin had kon meedoen aan de quiz De Bonte Wei. De uitdaging was om 5 grassen en 5 kruiden op naam te brengen, die in flesjes op tafel stonden.

De namen van de soorten stonden al op papier, alleen moest nog het juiste nummer van het flesje bij de juiste soort ingevuld worden.

Totaal hadden 39 bezoekers een poging gewaagd en de lijst ingevuld. Er waren er 15 die de soorten goed op naam wisten te brengen. Vooral bij de grassen ging het mis.

Gestreepte witbol werd nogal eens voor roodzwenkgras aangezien. Er waren 3 veldgidsen Ontwikkeling kruidenrijk grasland te winnen.

Uit de stapel formulieren met de juiste antwoorden, zijn 3 formulieren getrokken. Deze 3 zijn de gelukkige winnaars van de Veldgids.

De volgende winnaars hebben de Veldgids thuis gestuurd gekregen: Ina van der Vlist, Bas Kok en Peter van Klinken. Van harte proficiat!

Bedankje voor Koen van Schriek

We zijn oud bestuurslid Koen van Schriek zeer dankbaar voor zijn tomeloze inzet, zijn nuchtere kijk en zijn enthousiaste inbreng in de afgelopen bestuursjaren.

Het was al wat laat in het seizoen maar op woensdag 17 april is dan eindelijk de Zomerlinde bij Koen van Schriek geplant. Veel eerder was ook niet mogelijk geweest vanwege de nattigheid van het land.

Deze zomerlinde heeft twee stevige palen gekregen. Deze moesten ter plekke de stevige kleigrond in wat nog wel even voor 'zweet op de rug' heeft gezorgd voor beide mannen.

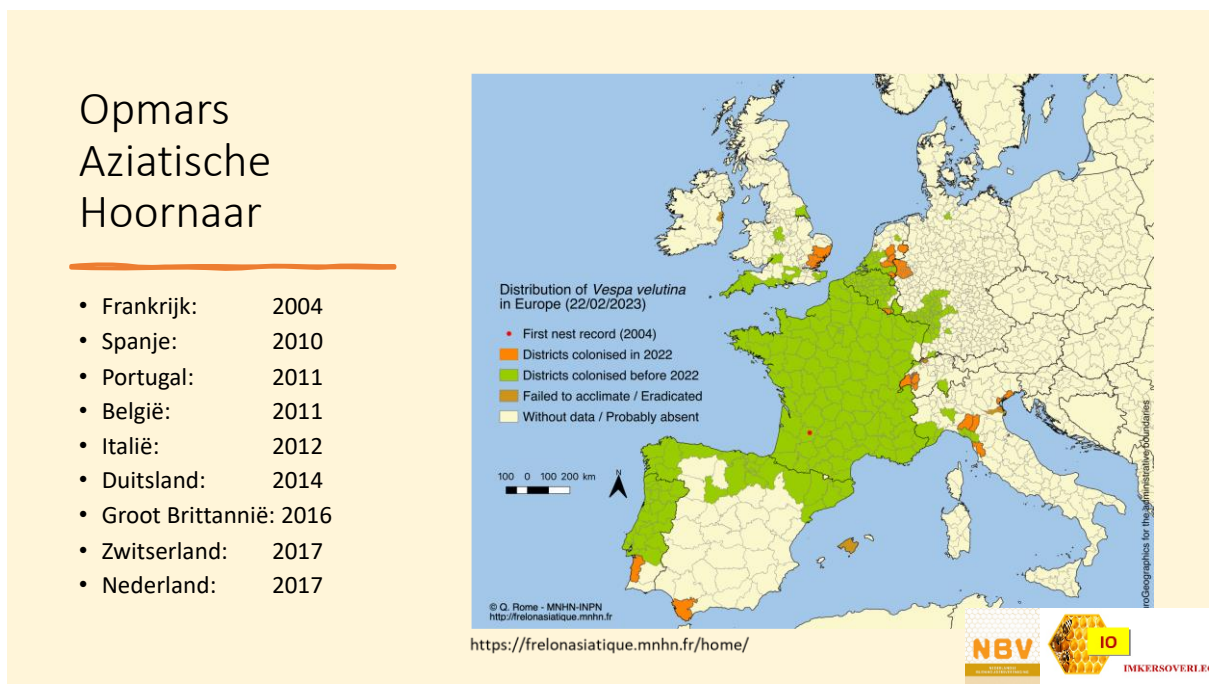
De boom is Koen aangeboden namens de VAL Oude IJssel voor zijn jarenlange inzet voor de VAL als bestuurslid en pennigmeester.

De Aziatische Hoornaar

Door: Jan Spronk, imker in Silvolde 06-51301002

De Aziatische hoornaar (AH) verspreidt zich razendsnel op het Europese continent en is een grote bedreiging voor onze biodiversiteit. In 2004 is deze invasieve exoot in een vrachtlading meegereisd van Azië naar Frankrijk. Vanaf dat moment is deze insect met een indrukwekkende opmars bezig. In 2017 was de eerste waarneming in Nederland.

Inmiddels is men in Frankrijk en Portugal gestopt met de bestrijding. Deze landen kennen veel gebieden waar zelden mensen komen waardoor er geen waarnemingen zijn en dus ook geen bestrijding. Door onze dichte bevolking hebben wij nog een kans de opmars af te remmen.

Opmars Aziatische hoornaar in Nederland

Waarneming.nl

De opkomst van de AH niet is tegen te houden maar hoogstens af te remmen met de huidige kennis van bestrijding.

Schade door Aziatische hoornaars

Biodiversiteit

- 1 nest, 11-12 kg insecten, >100.000 beestjes
- 30% honingbij, 30% vliegen, 30% sociale wespen en veel andere soorten- afhankelijk van de standplaats
- Schade biodiversiteit, minder bestuivers – sociale wespen, solitaire bijen, (zweef)vliegen, etc.
- In NL staat de biodiversiteit al onder grote druk

Imkerij

- Stress bij bijenvolk, verzwakking, volken ten onder
- Verminderde honing opbrengst
- Geen effectieve verdediging, Aziatische bij wel
- 50% verlies aan volken in Frankrijk en Spanje

Fruitteelt

- Minder bestuiving
- Aangevreten fruit
- druivenoogst

Vespawatchers

De hoornaar is een wesp en behoort tot de sociale insecten. Een koningin sticht een volk met honderden tot meer dan duizend werksters. Ze bouwen nesten van papier mache en de werksters voeden de larven met vlees (eiwit) De hoornaar behoort tot de top predatoren.

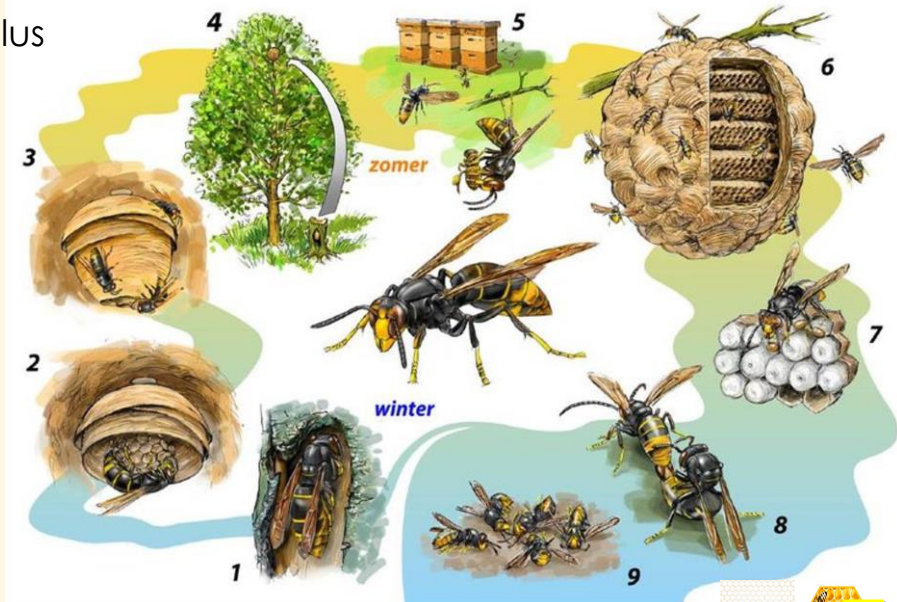

Afbeelding: Vlaams Bijeninstituut

De verschillen tussen de EH en de AH zijn klein en voor een leek moeilijk vast te stellen. Voor de natuur zijn de verschillen enorm. De EH leeft in goede symbiose met andere insecten in ons land en vormt geen bedreiging. De AH daarentegen heeft geen natuurlijke vijanden en kan zich om deze reden ongebreideld vermeerderen. Belangrijkste verschillen zijn de kleur van het achterlijf die bij de EH veel geler is en de kleur van de poten die bij de AH geel van kleur zijn.

Levenscyclus

Afbeelding J. de Rond Naturalis Media -EIS kenniscentrum insecten

1. jonge koningin zoekt een plekje om te overwinteren, dit kan zijn op een beschermt plekje in vermolmd hout zoals ook in de houtstapel.

2.maart-april-mei Koningin begint een embryo nest, met een paar eitjes, Deze nesten worden vaak op/bij/onder menselijke bebouwing zoals schutting, carport, afdak, schuur gemaakt of in vogelnestkastjes en vinden zich op minder dan 3 m hoogte. In deze periode moet de koningin voor het nest zorgen en de larven voeden

3.mei-juli Na ongeveer 6 weken worden de eerste werksters geboren, de werkster helpen de koningin bij het verder uitbouwen van het nest. Dit wordt het primaire nest genoemd. Als er voldoende werksters zijn geboren kan de koningin zich toeleppen op het leggen van eitjes en komt het nest niet meer uit. De werksters nemen dan de taken over voor het verder uitbouwen van het nest en het voeden van de larven. Aan het nest kun je niet zien of het van een AH is of van een andere papierwespensoort

4.juli-augustus Als de ruimte te klein wordt kan het zijn dat het volk een nieuw (secundair)zomernest hoog in de boom maakt en daarheen verhuist. tot wel 40 meter hoog net onder de kruin

5. augustus-september Dit zomernest kan uitgroeien tot formaat skippybal met zo'n 2000 werksters.; dit is ook de periode waarin de behoeften voor eiwit om de larven te voeren zeer groot is en dat er dan de grootste druk op de bijenkasten is.

6-7.oktober-november, Vanaf september legt de koningin onbevuchte eitjes waaruit in okt mannetjes komen, ook legt ze vanaf sep en eitjes waaruit in okt/ nov de nieuwe koninginnen geboren worden. De nieuwe koninginnen worden geboren en eten zich rond om de winter door te komen

8.oktober-november, de nieuwe koninginnen worden bevrucht en vliegen uit en zoeken een beschutte plek zoeken om in winterslaap te gaan bij voorkeur onder boomschors van dode bomen, in de humuslaag, of in houtstapels. Per nest komen er 50-500 nieuwe koninginnen uit, Ongeveer 10% overleeft en sticht een nieuw nest in het volgende voorjaar.

9.de rest van de kolonie sterft: De mannetjes, de oude koningin en werksters gaan allen dood.

Hierboven staat een foto van een secundair nest. Het bevat 1 koningin en honderden werksters. Je moet hierbij denken aan het formaat van een skippy bal.

Het benaderen van nesten is niet zonder risico. De wespen zullen direct tot de aanval over gaan door te steken en gif te spuiten. Het ruimen van een secundair nest is dan ook werk voor professionals.

Op 4 september 2023 zag ik een hoornaar voor mijn bijenstand. Het viel mij onmiddellijk op dat het gedrag afweek van EH die naar de kast toe vliegt. Deze hoornaar vloog onder de kast door en bleef vervolgens voor de kast hangen met het achterwerk naar de kast gericht.

Ik heb een foto gemaakt van deze wesp en de foto geladen in de app Obsidentify . In deze app kun je door middel van foto's de naam van een insect achterhalen. Via de app kreeg ik de 100% bevestiging dat het een AH betrof.

Ik heb direct melding gemaakt op Waarneming.nl. Nog diezelfde avond werd de waarneming gevalideerd met de bevestiging dat het een AH betrof. Er werd direct een app groep aangemaakt met mij als beheerder. Daarna nam het aantal waarnemingen alleen maar toe van 1 per dag naar uiteindelijk 5 per dag.

Voor de bestrijding is het belangrijk om de locatie van het nest te bepalen. Dit kan door het merken van de AH. Ook kan de AH worden voorzien van een zender. Ik heb het nest kunnen lokaliseren door een oproep met foto op een lokale facebook groep.

Ik heb direct daarna een ruimingsafspraken gemaakt met Rob Voesten die professioneel ruimer van AH nesten is.

De ruiming is een hele klus. Rob gaat in een speciaal hiervoor gebouwde hoogwerker in een extra beveiligd imkerpak richting het nest. Hij vertelde mij dat hij ondanks dit pak nog recent meerdere malen is gestoken. Rob heeft een grote speciale

"stofzuiger" bij zich waarmee hij de AH's opzuigt. Zodra hij in de hoogwerker het nest tot ca 5 meter is genaderd beginnen de wespen met de aanval. Ze vliegen om hem heen en proberen hem te steken. Er wordt bij de bestrijding geen gebruik gemaakt van gif om de belasting voor het milieu tot een minimum te beperken.

De AH's worden opgezogen in een speciale zuiger. Daarna worden de uitgangen van het nest met een spray dichtgevroren om te voorkomen dat de koningin kan ontsnappen. Vervolgens wordt het nest los gemaakt van de boom en opgevangen in een afsluitbare plastic doos.

De afgezogen wespen en het nest gaan 24 uur in de vriezer en worden daarna aan de kippen van gevoerd.

Qua timing was het ruimen op dat moment succesvol. Normaal gesproken vliegen vanaf oktober koninginnen uit die door darren bevrucht worden en vervolgens op zoek gaan naar een plaats om te overwinteren. Van de ca. 50 koninginnen overleven er ca 10 die na de winter een primair nest bouwen waarna de werksters weer op zoek gaan naar een plek voor een secundair nest. Een nest kan dus in een zeer negatief scenario in twee jaar resulteren in 100 nieuwe nesten.

Het is dus niet de vraag of de AH onze kant op komt, maar in hoeverre we erin slagen om de opmars maximaal te vertragen.

De provincie Gelderland vergoedt de kosten van bestrijding. Imkers werken samen met gemeenten om snel op waarnemingen te kunnen reageren en door middel van voorlichting inwoners te attenderen op de gevaren en wat te doen bij een waarneming.

In de komende periode nodigen we Jan Spronk graag een keer uit tijdens een ledenavond.

Contact

Op de maandag en woensdagochtend van 9 uur tot 13 uur is administratief medewerkster Marga Kroezen aanwezig op kantoor.

Projectvoorbereider Camiel Helming is (op afspraak) aanwezig op de maandag van 9.00 uur tot 12.00 uur.

Contact

VAL Oude IJssel

Munstermanstraat 6

7064 KA SILVOLDE

Telefoon: 0315 – 63 00 02

E-mail: info@val-oudeijssel.nl

Website: www.val-oudeijssel.nl

Facebook: <https://www.facebook.com/valoudeijssel>

Tips en trucs?

Verbeterpunten, vragen of leuke ideeën voor de nieuwsbrief? Wij horen het graag!

